

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
39

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

ISSN 1234-6292

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

KWIECIEŃ 2014

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR HANDLU ZAGRANICZNEGO PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 1150 egz., Ark. wyd. 8,61

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	7
III. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi	17
1. Zboża <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	17
2. Produkty upraw oleistych <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	22
3. Cukier i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	26
4. Ziemniaki i przetwory <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	29
5. Owoce i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	33
6. Warzywa i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	37
7. Mleko i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	41
8. Drób <i>dr Dorota Pasińska</i>	44
9. Wołowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	47
10. Wieprzowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	49
11. Żywiec i mięso baranie <i>mgr Danuta Zawadzka</i>	53
12. Żywiec i mięso końskie <i>mgr Danuta Zawadzka</i>	54
13. Ryby i przetwory <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	56
14. Wyroby alkoholowe <i>mgr Katarzyna Klimek</i>	59
15. Wody i napoje orzeźwiające <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	63
16. Tytoń i wyroby tytoniowe <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	65
Aneks	68

W 2013 r., w ślad za postępującą poprawą sytuacji gospodarczej na świecie, zwiększyła się dynamika polskiego eksportu, a importu nieznacznie zmalała. Wpływy z eksportu wyniosły 152,8 mld EUR, a wydatki na import 155,1 mld EUR. W porównaniu z 2012 r., eksport zwiększył się o 6,5%, a import 0,7%. W wyniku tego, deficyt zmniejszył się do rekordowo niskiego poziomu 2,3 mld EUR wobec 10,6 mld EUR w 2012 r.

W warunkach powolnej poprawy sytuacji ekonomicznej na świecie, polski sektor rolno-spożywczy radził sobie w handlu zagranicznym dużo lepiej niż pozostałe sektory krajowej gospodarki, aczkolwiek dynamika wzrostu obrotów w 2013 r., w porównaniu z poprzednim rokiem nieznacznie zmalała. Duży wpływ na handel tymi produktami miała sytuacja rynkowa po zbiorach w 2013 r., które w kraju skutkowały wzrostem nadwyżek, a także stosunkowo wysokie ceny żywności. Oprócz tego, duże znaczenie miał utrzymujący się popyt na polskie produkty w UE oraz WNP.

W 2013 r., w porównaniu z 2012 r., wartość eksportu polskiego kompleksu rolno-spożywczego zwiększyła się o 11,5% do rekordowych 19,96 mld EUR, a importu o 4,9% do 14,2 mld EUR. W rezultacie nadwyżka zwiększyła się do nie notowanej wcześniej wartości 5,7 mld EUR wobec 4,3 mld EUR w poprzednim roku.

Znaczenie sektora rolno-spożywczego w polskim handlu zagranicznym w 2013 r. ponownie wzrosło. Udział eksportu rolno-spożywczego w polskim eksporcie zwiększył się do 13,1% wobec 12,5% w 2012 r., a udział importu do 9,2% (8,8% w 2012 r.). Należy zwrócić uwagę, że nadwyżka generowana w handlu żywnością w poważnym stopniu redukuje deficyt polskiego handlu zagranicznego. Jej wartość (w liczbach bezwzględnych) przekroczyła bowiem ponad dwukrotnie wartość deficytu w handlu ogółem. Oprócz tego, ma korzystny wpływ na koniunkturę w rolnictwie i przemyśle spożywczym, ponieważ stosunkowo duża część produkcji jest kierowana na eksport (około jednej trzeciej).

W 2013 r. wskaźnik pokrycia wartości importu eksportem w obrotach produktami rolno-spożywczymi zwiększył się do 140 wobec 132% poprzednio i nadal był

znacznie wyższy niż w handlu ogółem (odpowiednio 99 wobec 93%), gdzie również zanotowano jego poprawę.

W 2013 r. wzrosły obroty handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi z głównymi partnerami w polskim handlu zagranicznym, w szczególności z UE, Wspólnotą Niepodległych Państw (WNP) i krajami rozwijającymi się w eksporcie oraz krajami rozwiniętymi i EFTA w imporcie. Zmiany te wiązały się z powolną stabilizacją sytuacji gospodarczej na świecie oraz ze zmianami struktury rzeczowej handlu, szczególnie importu, na czym zaważyły malejące ceny surowców.

W 2013 r., poprawiły się wyniki handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi z liczącymi się pod tym względem ugrupowaniami. Znacznie wzrosły nadwyżki w obrotach z UE i WNP, zmalał deficyt w handlu z krajami rozwijającymi, co miało wymierny wpływ na poprawę ogólnego wyniku.

Produkty przemysłu spożywczego nadal dominują w strukturze handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi (w ujęciu wartościowym). W 2013 r. ich znaczenie jednak po raz kolejny nieznacznie zmalało. Wpływy z eksportu produktów przemysłu spożywczego zwiększyły się o 16,3% do 14,40 mld EUR, co stanowiło 81,7% wartości całego eksportu rolno-spożywczego. Wydatki na import tych towarów zwiększyły się o 2,2% i wyniosły 9,6 mld EUR, (67,5% całego importu rolno-spożywczego). Nadwyżka wyniosła 6,7 mld EUR, wobec 5,4 mld w poprzednim roku. Eksport produktów rolnictwa wzrósł o 17,8% do 3,6 mld EUR, a ich import o 10,8% do 4,6 mld EUR. W wyniku tego, deficyt obrotów produktami rolnictwa zmalał do 971 mln EUR (1,07 mld EUR w 2012 r.).

Po zbiorach w 2012 r. nastąpiła znaczna poprawa relacji popytu i podaży na krajowych rynkach produktów roślinnych. W wyniku tego, w pierwszej połowie 2013 r. eksport produktów roślinnych był stosunkowo duży, a wysokie ceny dodatkowo wpływały na wzrost obrotów w ujęciu wartościowym. Ponadto duży popyt importowy na rynkach UE stymulował wzrost wywozu. Na rynkach produktów zwierzęcych wolumen obrotów był mniejszy, ale kompensowały to wysokie ceny transakcyjne. W drugiej połowie 2013 r., eksport produktów

roślinnych utrzymywał się nadal na wysokim poziomie, ale jego dynamika, w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku znacznie zmalała, co było powodowane spadkiem cen transakcyjnych. Wolumen obrotów na wielu rynkach był większy, ale jego wzrost w ujęciu wartościowym ograniczały niższe ceny transakcyjne. Natomiast w eksporcie produktów zwierzęcych spadek dynamiki był tylko nieznaczny i wynikał z uwarunkowań krajowych.

W 2013 r. nieznacznie wzrosła dynamika eksportu produktów zwierzęcych. Jego wartość wyniosła 7,68 mld EUR i była o 13,4% większa niż w 2012 r. Dynamika wzrostu eksportu produktów roślinnych była znacznie mniejsza niż zwierzęcych. W porównaniu z poprzednim rokiem, wartość ich wywozu wzrosła o 9,4% i wyniosła 11,15 mld EUR.

Sytuacja ekonomiczna na świecie oraz przede wszystkim u głównych partnerów handlowych Polski – UE, krajach rozwijających się i WNP będzie decydowała o rozmiarach popytu na tamtejszych rynkach, w tym popytu na żywność. O ile w dwóch pierwszych grupach można mówić o pewnej poprawie, to w krajach WNP, w tym Rosji, następuje pogorszenie koniunktury gospodarczej.

W 2014 r. będzie możliwy wzrost eksportu do krajów UE i pozostałych krajów rozwiniętych. Możliwa jest reorientacja sprzedaży z rynków WNP na rynki krajów rozwiniętych oraz rozwijających się, tym bardziej, że sytuacja gospodarcza pozwala przewidywać dalszy, dynamiczny rozwój obrotów z tymi krajami.

Postępująca stabilizacja rynków rolnych i, co za tym idzie, spadek cen będą stymulowały wzrost popytu i obrotów handlowych. Jednak poprawa sytuacji rynkowej w wielu krajach będzie ograniczała możliwości eksportu. Na rynkach produktów zwierzęcych, wraz z poprawą sytuacji ekonomicznej, rosną możliwości eksportu w Europie, jednak tu wzrost będzie ograniczała sytuacja w kraju. Ponadto znosi się na niewielką poprawę relacji podaży i popytu w krajach UE.

Duży wpływ na sytuację w handlu ma także kurs wymiany złotego w stosunku do euro i dolara USA. W 2014 r. przewidyje się niewielkie umocnienie krajowej

waluty, szczególnie w drugiej jego połowie. W 2013 r. nastąpił niewielki wzrost kosztów transportu. W 2014 r. można spodziewać się kontynuacji tendencji wzrostowej. Dlatego koszty transportu nadal będą stanowiły stosunkowo dużą barierę w handlu zagranicznym, ograniczającą promień działania importerów i eksporterów. Jednak ich rola w porównaniu do sytuacji sprzed kilku lat będzie znacznie mniejsza.

W 2014 r. przewiduje się nieznaczne ograniczenie obrotów w ujęciu wartościowym, zarówno w eksporcie, jak i w imporcie. Tym niemniej, utrzymają się one na wysokim poziomie. Zmaleje przede

wszystkim eksport produktów rolnictwa, w tym najbardziej trzody chlewnej i wieprzowiny, zbóż oraz oleistych i pochodnych, cukru. Wzrośnie wywóz drobiu i mięsa drobiowego, mleka w proszku, produktów ogrodnictwa i przemysłu owocowo-warzywnego, przetworów zbożowych, alkoholi oraz wód i napojów orzeźwiających.

W imporcie zmaleją zakupy przede wszystkim produktów zwierzęcych, w tym najbardziej mięsa i podrobów, przetworów mleczarskich oraz żywych zwierząt. Przywóz produktów roślinnych zmniejszy się nieznacznie. Duży będzie spadek importu zbóż, oleistych i świeżych ziem-

niaków. Wzrośnie import cukru i wyrobów cukierniczych, wód i napojów orzeźwiających, alkoholi oraz wyrobów tytoniowych.

W 2014 r. trudno będzie powtórzyć rekordowe wyniki osiągnięte w 2013 r. Tym niemniej, obroty handlowe, pomimo niewielkiego spadku, utrzymają się na bardzo wysokim poziomie. Przewiduje się, że wpływy z eksportu produktów rolno-spożywczych w 2014 r. mogą osiągnąć około 19,6 mld EUR i być o blisko 2% mniejsze niż w 2013 r. Wydatki na import mogą zmniejszyć się w podobnym stopniu do 13,9 mld EUR. W wyniku tego, nadwyżka może być zbliżona ubiegłorocznej (5,7 mld EUR).

SUMMARY

In 2013, following a progressive improvement in global economic situation, the dynamics of Polish export increased, and the dynamics of import slightly decreased. Revenue from export amounted to EUR 152.8 billion, and expenditure on import amounted to EUR 155.1 billion. In comparison with 2012, export increased by 6.5%, and import by 0.7%. As a result, the deficit decreased to exceptionally low level of EUR 2.3 billion as compared to EUR 10.6 billion in 2012.

Under slow improvement in the global economic situation, Polish agri-food sector coped in foreign trade much better than the other sectors of the national economy, though the dynamics of growth in turnover in 2013 as compared to the previous year slightly decreased. Relatively high food prices and the market situation after the 2013 harvest had a large impact on the trade in these products, with growth in surpluses in the country. In addition, sustained demand for Polish products in the EU and CIS was not without significance.

In 2013, as compared to 2012, the value of export of the Polish agri-food complex increased by 11.5% to record-breaking EUR 19.96 billion, and the value of import by 4.9% to EUR 14.2 billion. As a result, the surplus increased to an unprecedented value of EUR 5.7 billion as compared to EUR 4.3 billion in the previous year.

The importance of the Polish agri-food sector in Polish foreign trade in 2013 increased again. The share of the

agri-food export in the Polish export increased to 13.1% as compared to 12.5% in 2012, and the share of import to 9.2% (8.8% in 2012). It should be noted that the surplus generated in food trade reduces the deficit of the Polish foreign trade to a large extent. Its value (in absolute figures) exceeded more than twice the value of the deficit in total trade. In addition, it has a positive impact on the economic situation in agriculture and food industry because a relatively high share of production is intended for export (approximately one third).

In 2013, the ratio of coverage of the value of import with export in turnover in agri-food products increased to 140% as compared to the previous 132% and was still significantly higher than in total trade (99% as compared to 93% respectively), where an improvement was also recorded.

In 2013, the turnover of foreign trade in agri-food products with main partners in the Polish foreign trade increased, in particular with the EU, the Community of Independent States (CIS) and developing countries with regard to export, and with developed countries and EFTA with regard to import. These changes were connected with slow stabilisation of the global economic situation, and changes in the material structure of trade, particularly of import, which has been influenced by the decreasing prices of raw materials.

In 2013, the results of foreign trade in agri-food products with groups that

are important in this regard improved. Surpluses in turnover with the EU and CIS increased significantly, and the deficit in trade with developing countries decreased, which had a measurable impact on the improvement in the overall result.

Products of the food industry still dominate in the structure of foreign trade in agri-food products (with regard to the total value). In 2013, however, their importance slightly decreased once again. The revenues from the export of food industry products increased by 16.3% to EUR 14.40 billion, which represented 81.7% of the value of the total agri-food export. Expenditure on the import of those products increased by 2.2% and amounted to EUR 9.6 billion (67.5% of the total agri-food import). The surplus amounted to EUR 6.7 billion as compared to EUR 5.4 billion in the previous year. The export of agricultural products increased by 17.8% to EUR 3.6 billion and their import by 10.8% to EUR 4.6 billion. As a result, the deficit in the turnover in agricultural products decreased to EUR 971 million (EUR 1.07 billion in 2012).

After the harvest in 2012, a considerable improvement in supply and demand relations on domestic markets for crop products was visible. As a result, in the first half of 2013, the export of crop products was relatively large, and high prices additionally contributed to an increase in sales with regard to the total value. Moreover, considerable import demand on the EU markets stimulated growth in export. On the markets for animal products, the volume of sales was smaller, but it was

compensated by high transaction prices. In the second half of 2013, the export of crop products was sustained at a high level, but its dynamics, as compared to the same period in the previous year, significantly decreased, which was due to lower transaction prices. The volume of sales on many markets was greater, but its growth with regard to the total value was limited by lower transaction prices. In the export of animal products, in turn, the decrease in dynamics was insignificant and resulted from domestic circumstances.

In 2013, the export dynamics of livestock products slightly increased. Its value amounted to EUR 7.68 billion and was 13.4% higher than in 2012. The dynamics of growth in the export of crop products was considerably smaller than in the case of animal products. In comparison with the previous year, the value of their export increased by 9.4% and amounted to EUR 11.15 billion.

Global economic situation and, above all, the situation in major commercial partners of Poland – the EU, the developing countries and CIS, will determine the size of demand on their local markets, including demand for food. While in the first two groups a certain improvement can be noticed, in CIS countries, including Russia, a deterioration of the economic situation can be observed.

In 2014, a growth in export to EU countries and other developed countries will be viable. It is possible to redirect sales

from the CIS markets to the markets of developed and developing countries, the more so because the economic situation lets us anticipate further dynamic growth in turnover with these countries.

The progressive stabilisation of agricultural markets and, consequently, a decrease in prices are going to foster the growth in demand and trade turnover. Nevertheless, improvement in the market situation in many countries is going to limit export options. Along with the improvement in economic situation, on the markets for livestock products export options in Europe increase; however, this increase is going to be limited by the situation in the country. Furthermore, a slight improvement in supply and demand relations in EU Member States can be anticipated.

The exchange rate of zloty in relation to euro and USD also has a huge impact on the trade situation. In 2014, slight strengthening of the national currency, in particular in the second half of the year, is anticipated. In 2013, a slight growth in transport costs was observed. In 2014, continuation of the growth trend can be expected. For this reason, transport costs will continue to constitute a major barrier to foreign trade, limiting the radius of action of importers and exporters. Yet their role as compared to the situation of several years ago will be significantly smaller.

In 2014, an insignificant reduction in sales with regard to their total value, both in export and in import, is anticipated.

Nevertheless, they will be sustained at a high level. Decreases will be observed above all in the export of agricultural products, including mostly swine and pork, cereals, oil plants and derivatives, as well as sugar. Increases, in turn, will be recorded in the export of poultry and poultry meat, powdered milk, products of the horticultural and fruit and vegetable sector, cereal products, alcohols, as well as waters and invigorating beverages.

With regard to import, a drop will be observed above all in the purchases of animal products, including mostly meat and giblets, dairy products and live animals. The transport of crop products will decrease insignificantly. The import of cereals, oil plants and fresh potatoes will largely decrease. Increases, in turn, will be recorded in the import of sugar and confectionery, water and invigorating beverages, alcohols and tobacco products.

In 2014, it will be difficult to repeat exceptionally high results achieved in 2013. Nevertheless, the trade turnover, in spite of a small decrease, will be maintained on a very high level. It is anticipated that the revenues from the export of agri-food products in 2014 may amount to ca. EUR 19.6 billion and may be nearly 2% smaller than in 2013. The expenditure on import may decrease to a similar degree, to EUR 13.9 billion. As a result, the surplus may be close to the one achieved in the previous year (EUR 5.7 billion).

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 636 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2014 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wiernie odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1234-6292

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2014 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>